

SEMINARUL INTERNAȚIONAL DE LA ARANJUEZ (SPANIA), 27–30 septembrie 1994

În perioada 27–30 septembrie s-a desfășurat la Aranjuez în Spania Seminarul Internațional al A.I.D.E.L.F.* cu tema *Menage, familii, rudenii și solidarități la populațiile mediteraneene*.

Menaj complex de structuri tradiționale și moderne, populațiile mediteraneene dau astăzi o imagine de profundă diversitate culturală, o imagine miniaturizată a contrastelor socio-demografice dintre Nord și Sud. Dintre aceste contraste, Asociația Internațională a demografilor de Limbă Franceză a ales pentru cel de-al IV-lea seminar al său pe cele care privesc menajele, familiile și solidaritățile din sânul rudeniilor. Câteva întrebări și-au căutat în mod prioritar răspunsul în comunicările și dezbaterile organizate în cinci secțiuni: *În ce măsură poate fi descrisă și explicată evoluția și diversitatea actuală a tipurilor de menaje și familii? Transformările pe care ele le-au cunoscut au modificat solidaritățile din cadrul rudeniei? Au făcut ele necesare intervențiile statului în domenii în mod tradițional cuvenite familiei? Care sunt interacțiunile între solidaritățile familiale și cele sociale?*

Dincolo de aceste aspecte, analiza diasporelor mediteraneene și-a propus evaluarea rolului migrațiilor în permanență sau, dimpotrivă, estomparea specificităților originale ale acestor populații.

Prima secțiune cu tema *Menage și familii: probleme metodologice* a abordat problema definițiilor, a sensului dat conceptelor specifice domeniului, de care de altfel se lovește orice tentativă de comparații de menaje și familii între țări sau perioade. Abordând dificultățile legate de comparabilitatea datelor, problemele de măsurare, de colectare și exploatare a datelor, această secțiune a acordat prioritate unor întrebări ca: *Ce metodologii și ce tipuri de indici ar putea permite cea mai bună analiză a fenomenului? Care sunt condițiile și rezervele sub care sursele statistice tradiționale (date de stare civilă, recensământ) permit o măsurare pertinentă a structurilor menajelor, familiilor și repararea diferitelor nuclee familiale în interiorul menajelor? Care moduri de colectare, de păstrare și de exploatare a datelor vor trebui dezvoltate pentru ameliorarea informației?*

Secțiunea a doua cu tema *Diversitate de menaje și familii* a abordat variația de tipuri și de talii de menaje și familii, privilegiind cercetarea evoluției (cronologice sau în cursul vieții) și cercetările comparative (între țări sau între sub-populații ale aceleiași țări). Au fost analizați diferiți factori (sociali, economici, culturali, politici, religioși) care explică diversitatea formelor familiale în timp și în spațiu.

* Asociația Internațională a Demografilor de Limbă Franceză (Association Internationale des Démographes de Langue Française — AIDELF) a fost creată în august 1977 în cadrul unei adunări generale ținute la Mexico cu ocazia congresului mondial al Uniunii Internaționale pentru Studiul Științific al Populației (U.I.E.S.P.). Această asociație reunește demografi și specialiști din alte domenii care dau o orientare demografică activităților lor, indiferent de naționalitate, cu condiția ca ei să se poată exprima în limba franceză. AIDELF are ca obiect studiul problemelor de populație, promovarea demografiei și a aplicațiilor sale, difuzarea de cunoștințe în domeniul populației și promovarea folosirii limbii franceze în reuniuni internaționale și publicații. În acest scop organizează în permanență colocvii și alte reuniuni internaționale și publică informații naționale guvernamentale, care au obiective similare. În prezent AIDELF numără peste 400 de membri din patruzeci de țări. Sediul Secretariatului General al AIDELF este la Institutul Național de Studii Demografice I.N.E.D. Paris.

Secțiunea a treia cu tema *Incidența factorilor demografici* a analizat incidența fenomenelor și structurilor demografice asupra modificărilor tipurilor de menaje și familii și asupra variației taliei lor. Pornind de la concluzia că evoluția fecundității, a mortalității și a migrațiilor ca și modificările proceselor de formare, desfacere și recompunere a familiilor sunt la originea majorității schimbărilor observate, aceasă secțiune a încercat evidențierea și măsurarea efectelor conjugate ale mai multor factori demografici.

Secțiunea a patra cu tema *Expresia solidarității familiale*, pornind de la premisa că orice individ aparține unei rețele de rudenie mai mult sau mai puțin întinse, în sânul și în afara căreia este susceptibil să efectueze un număr de schimburi și relații, a analizat evoluția familiilor rudenei în trecut și în prezent, privilegiind domeniile care privesc supravegherea și educarea copiilor, sănătatea și protecția bătrâneții. Au fost abordate atât problemele metodologice puse de definirea și măsurarea solidarităților, cât și întrebări ca: Schimbările în compoziția menajelor și familiilor au transformat solidaritățile din cadrul rudenei? Intensitatea și formele solidarităților sunt dependente de caracteristicile menajelor și familiilor? În ce măsură există o ierarhie a solidarităților dintre rudele de sânge și cele prin alianță, între cele în linie directă și cele între colaterali?

Secțiunea a cincea cu tema *Solidarității familiale, politice sociale*, pornind de la colaborarea dintre familie și Stat în protecția copiilor și bătrânilor a apreciat că uneori frontiera dintre solidaritățile familiale și cele sociale este mai mult sau mai puțin vagă. Interdependența dintre funcțiile rudenei și ale Statului a fost analizată prin prisma evoluției structurilor familiale și domestice, tentându-se răspunsuri la întrebări ca: *Modificările structurilor familiale și domestice și ale solidarităților familiale au antrenat schimbări în rolul Statului și al legislației în domeniul familiei? Invers, Statul și legea au contribuit la evoluția structurilor familiale? Între stat și rudenie există alte tipuri de solidarități care intervin în transformarea familiei?* Au fost privilegiate măsurarea evoluțiilor și comparațiilor internaționale.

La lucrările seminarului au fost prezenți peste 200 participanți din 27 de țări și au fost prezentate 51 de comunicări științifice. Din România au fost prezenți trei specialiști dintre care doi au prezentat comunicări științifice: Smaranda Mezei, *Familie și solidaritate în comunitatea satească românească: 1929–1989*; Ana-Rodica Stăiculescu, *Studiul socio-demografic al diferitelor nuclee familiale prin metode biografice: metoda de triplă biografie «3B» și metoda etnobiografică și Studiul longitudinal al ciclului de viață al generațiilor românești 1931 și 1951*.

La închiderea seminarului a fost anunțată propunerea și invitația pentru desfășurarea celui de-al cincilea Seminar Internațional al A.I.D.E.L.F. în România în anul 1996.

Dr. Ana Stăiculescu Brezeanu
Cercetător științific Principal
Institutul de Sociologie